NIE DLA KOPALNI CYNKU I OŁOWIU

Stowarzyszenie „Nie dla kopalni cynku i ołowiu", ul. Zaparkowa 23, 42-400 Zawiercie, e-mail: stowarzyszenie@niedlakopalni.org

Znak 14/07/2022

Zawiercie, 18.07.2022r.

Wg rozdzielnika
Do Samorządowców, Przedsiębiorców, Członków Stowarzyszeń,
Których mogą dotknąć skutki planowanych
zmian Ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze i innych ustaw
z 13 maja 2022 roku

STOWARZYSZENIE NIE DLA KOPALNI CYNKU I OŁOWIU 42-400 Zawiercie ul. Zaparkowa 23, zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym nr KRS 0000603200, pismem 12/06/2022 z 28 czerwca 2022 roku do Minister Anny Moskwy oraz Głównego Geologa Piotra Dziadzio wystąpiło z wnioskiem **o wycofanie projektu zmian ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 maja 2022 r. z dalszego procedowania ze względu na sprzeczność z krajową i UE legislacją oraz szkody, jakie może spowodować dla rozwoju regionów jej wprowadzenie w proponowanej formie.**

Niniejszym pismem Stowarzyszenie zwraca się do Państwa uprzedzając konsekwencje przyjęcia niniejszej ustawy.
Projekt zmiany ustawy PGG z 13 maja 2022 roku został napisany z punktu widzenia Głównego Geologa Kraju i podległych mu służb ze znaczącym wkładem sektora wydobywczego.

Grupą, która najbardziej skorzysta na zmianach, są przedsiębiorcy górniczy, których plany eksploatacji od wielu lat wzbudzają silny opór społeczny. Autorzy zmian próbują uciszyć głosy sprzeciwu ograniczając władztwo planistyczne samorządu gminnego poprzez uniemożliwienie działań organom Gminy oraz wyeliminowanie konsultacji społecznych z procesu wyznaczania ochrony złóż kopalin.

Wg art. 5 Konstytucji RP *„Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska,* ***kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju".***
„Znaczenie skutecznej i kompleksowej ochrony złóż kopalin, rozumiemy jako oszczędne nimi gospodarowanie z wykorzystaniem wytwarzanych/składowanych odpadów oraz importowanych surowców, żeby zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju potrzeby obecnego pokolenia móc zaspakajać bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie."

Wycofanie projektu ustawy, będącej w sprzeczności z kierunkiem zmian ustawodawstwa wprowadzanego od roku 1989, szczególnie w zakresie prawa własności, ochrony środowiska, prawa do informacji o stanie i ochronie środowiska, praw i obowiązków samorządów, społeczności lokalnej, **samodzielność samorządu podlega ochronie sądowej,...** ... wydaje się koniecznością.

Wprowadzenie proponowanych zmian do ustawy **odbiera prawa nabyte samorządom** (gminom) w zakresie gospodarowania i planowania przestrzennego oraz zadań własnych – określonych w Ustawie o samorządzie gminnym. Wg. art. 7.1 w *szczególności zadania własne obejmują sprawy*: 1) ładu przestrzennego, *3) wodociągów zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i cieplną oraz gaz, 5) ochrony zdrowia, 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego, 12) zieleni gminnej i zadrzewień, 14) porządku*

publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego.

Jednocześnie projektowane przepisy **kolidują z prawem własności osób prywatnych i osób prawnych,** które gwarantuje najwyższy akt prawny czyli Konstytucja RP.
Art. 64. *1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia. 2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. 3. Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności.*
Art. 165. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mają osobowość prawną. Przysługują im prawo własności i inne prawa majątkowe. 2. Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego podlega *ochronie sądowej.*
Wg. art. ***Art. 74.*** *1. Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. 2. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. 3.* ***Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska****. 4. Władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.*

W projekcie nie uwzględniono **podziału złóż według kryterium konfliktowości**. Wiele złóż na obszarze Polski zostało udokumentowane jeszcze w latach 70-tych, jednak nie podjęto nigdy ich eksploatacji z powodu np. dużego uwodnienia złóż, znacznej toksyczności substancji, i procesu przetwarzania, magazynowania znaczącej ilości odpadów, zabudowania terenu, niewielkiej głębokości, na której zalegają złoża, wątpliwej ich jakości.
Obecne zagospodarowanie terenu zgodnie z obowiązującymi zapisami kolejnych mpzp i studiów gmin nie daje możliwości podjęcia jakiejkolwiek eksploatacji. Urbanizacja znacznych obszarów, rozbudowa infrastruktury drogowej i komunalnej oraz różnych obiektów użyteczności publicznej finansowanych ze środków własnych gmin i publicznych (w tym UE), występowanie obszarów chronionych, stwarza często konflikty powodujące koszty środowiskowe, odtworzeniowe, czy koszty wywłaszczeń, nie równoważące potencjalnych zysków z eksploatacji złoża.

Wg. art. 3 ust. 1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym *„Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z wyjątkiem morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej oraz terenów zamkniętych,* ***należy do zadań własnych gminy."***

Projekt zmiany ustawy PGG z 13 maja 2022 roku został napisany z punktu widzenia Głównego Geologa Kraju i podległych mu służb ze znaczącym wkładem sektora wydobywczego.

Kluczowe jest to, że będzie można rozpocząć procedurę środowiskową mając niezgodność z planem miejscowym
W świetle powyższego Główny Geolog Kraju będzie automatycznie mógł zablokować dowolny plan miejscowy i dowolne studium uwarunkowań i kierunków rozwoju w dowolnej gminie, w rejonie gdzie jest jakiekolwiek udokumentowane złoże nawet jeśli to złoże jest sprzed 40 lat i bezwartościowe. Są to olbrzymie prawa władcze dla rządu wobec gmin.
Jedną z podstawowych zasad funkcjonowania samorządu terytorialnego jest jego samodzielność. Konstytucja oraz ustawy samorządowe przyjmują, że samorząd terytorialny wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność przysługującą mu część zadań publicznych, **a samodzielność samorządu podlega ochronie sądowej.**

Autorzy projektu ustawy ograniczyli się do uregulowania statusu surowców strategicznych ***(art. 6 ust. 1 pkt 19a P.g.g.)*** pomijając surowce kluczowe, krytyczne, deficytowe,... Wydzielenie wyłącznie strumienia surowców strategicznych nadaje wszystkim surowcom tę samą rangę, ze wszystkimi negatywnymi konsekwencjami dla społeczności. Nowelizacja ustawy ma na celu zapewnić by kluczowe dla gospodarki złoża były prawnie chronione, nie podlegały trwałej zabudowie. Planowany pakiet **Fit for 55** wprowadza szereg sprzecznych rozwiązań: dalsze ograniczenia dla terenów rolnych i leśnych ale też nakaz uwolnienia terenów pod inwestycje, pod zabudowę mieszkaniową. Nowelizacja ustawy pgg zezwala Gł. Geologowi na blokowanie w nieskończoność terenów nad złożami. O uznaniu złoża za „strategiczne" ma przesądzać decyzja Głównego Geologa Kraju. Jej konsekwencją ma być obowiązek ukształtowania przeznaczenia nieruchomości w sposób umożliwiający podjęcie wydobycia kopaliny, np. przez zakaz lub ograniczenie zabudowy.

Subiektywne uznanie przez Głównego Geologa Kraju *złoża za „strategiczne", w konsekwencji zobowiązuje do wydobycia kopaliny.* ***Rozwiązanie to narusza jednak konstytucyjną zasadę samodzielności samorządu terytorialnego oraz gwarancje prawa własności*** - opinia prof. **Aleksandra Lipińskiego.**
W opinii Stowarzyszenia jedną z pierwszych decyzji powinna być **analiza zysków i strat** opłacalności wydobycia i przetwarzania kopalin, z oceną korzyści dla gmin i szkód dla społeczności, środowiska, gospodarki, dokonana z udziałem gmin, społeczności lokalnej.

Stowarzyszenie wnioskuje o wprowadzenie do Ustawy pgg zapisu nakazującego **kontrolę finansów podmiotów starających się i już posiadających koncesje.**
Organy koncesyjne wydają koncesje na poszukiwanie i rozpoznanie kopalin podmiotom, które nie mają kapitału na realizację działań, do których zobowiązuje ich koncesja oraz ustawa PGG, są zadłużone u nieznanych podmiotów i nie wiadomo przez kogo są kontrolowane, nie figurują w wykazie 50 największych przedsiębiorców górniczych. Są to podmioty, które biorą pieniądze poprzez różne niejasne operacje finansowe od nieznanych podmiotów lub pośredników.
Art. 24,1, pkt. 4) w ustawie PGG *środki, jakimi wnioskodawca dysponuje w celu zapewnienia prawidłowego wykonywania zamierzonej działalności* nie dość mocno wskazuje na obowiązek organu koncesyjnego sprawdzania prawdziwych właścicieli podmiotu ubiegającego się o koncesję.
Spółka, którą analizujemy nie wywiązuje się ze zobowiązań narzuconych koncesją, deklaruje wybudowanie kopalni, ale nie dysponuje funduszami.
Spółka w chwili obecnej negocjuje odzyskanie wygaszonej koncesji grożąc odszkodowaniem.
Wynika to z faktu, że w ustawie PGG nie ma zapisów o obowiązku organu koncesyjnego sprawdzania prawdziwych właścicieli podmiotu ubiegającego się o koncesję.
W tej sytuacji Stowarzyszenie rekomenduje wprowadzenie natychmiast zmiany do procedowanej ustawy.

*Organ koncesyjny odmawia udzielenia koncesji jeśli (**art. 29 ust. 1):***
„1. Jeżeli zamierzona działalność:
1) sprzeciwia się interesowi publicznemu, w szczególności wyrażonemu w dokumentach strategicznych, uchwalonych przez Radę Ministrów, określających politykę surowcową państwa, politykę klimatyczną lub politykę energetyczną, związanemu w szczególności z:
a) bezpieczeństwem państwa, w tym bezpieczeństwem energetycznym, lub
b) interesem surowcowym państwa, lub
c) ochroną środowiska, w tym z racjonalną gospodarką złożami kopalin, (...).
Stowarzyszenie proponuje dodanie aspektów dotyczących zagrożenia dla zdrowia - na brak tych aspektów zwrócił również uwagę GIS w Podsumowaniu Prognozy OŚ.

Strony postępowania w ustawie PGG określa **art. 41, ust. 1** pgg
„1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, stronami postępowań prowadzonych na podstawie niniejszego działu w odniesieniu do działalności wykonywanej w granicach nieruchomości gruntowych, z wyłączeniem badań sejsmicznych w celu zbadania struktur geologicznych związanych z występowaniem złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, są ich właściciele (użytkownicy wieczyści).",
b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, stroną postępowań prowadzonych na podstawie niniejszego działu w odniesieniu do badań sejsmicznych w celu zbadania struktur geologicznych związanych z występowaniem złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, jest wnioskodawca.
Stowarzyszenie wnioskuje, żeby poza właścicielem i wnioskodawcą zgodnie z Kodeksem Postępowania Administracyjnego wg. art. 28 KPA stroną ***mógł być każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie*** *albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek. Stronami* ***mogą być osoby fizyczne i osoby prawne****, a gdy chodzi o* ***państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne*** *i* ***organizacje społeczne*** *(jeśli* jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji i stoi za tym interes społeczny*) – również jednostki nieposiadające osobowości prawnej (art. 29). Osoby fizyczne nieposiadające zdolności do czynności prawnych* ***działają przez swych ustawowych przedstawicieli*** *(art. 30, § 2). Strony niebędące osobami fizycznymi* ***działają przez swych ustawowych lub statutowych przedstawicieli*** *(art. 30, § 3). W sprawach dotyczących praw zbywalnych lub dziedzicznych w razie zbycia prawa lub śmierci strony w toku postępowania na miejsce dotychczasowej strony wstępują jej* ***następcy prawni*** *(art. 30, § 4) (...). Organy administracji* zawiadamiają o decyzjach w drodze obwieszczeń zamieszczanych w Biuletynie Informacji Publicznej.

W projekcie nie uwzględniono **podziału złóż według kryterium konfliktowości – w analizowanych kolejno artykułach jest potrzeba rozpatrzenia tego kryterium: art.6 ust. 1, pkt. 19a, 24,1, 29,1, 37, 1 i 2, 41, 1.** Wiele złóż na obszarze Polski zostało udokumentowane jeszcze w latach 50-tych, jednak nie podjęto nigdy ich eksploatacji. **Powstały konflikt wymaga rozwiązania na wczesnym etapie uzgodnień.**

Wg art. 94a, ust. 1 P.g.g Główny Geolog Kraju po zatwierdzeniu dokumentacji geologicznej albo dodatku do dokumentacji geologicznej, obejmujących złoże kopaliny, wszczyna z urzędu postępowanie, jeżeli udokumentowane złoże kopaliny może spełniać przesłanki uznania go za złoże strategiczne. Wszczęcie postępowania może nastąpić nie później niż w terminie miesiąca od dnia zatwierdzenia dokumentacji geologicznej albo dodatku do dokumentacji geologicznej

Zdefiniowanie złoża udokumentowanego w art. 6 ustawy pgg, stanowiłoby ułatwienie, żeby można było poznać stawiane mu wymagania.

Powszechna w praktyce administracyjnej jest przewlekłość postępowania. Trudno z tego nurtu się będzie wyłączyć służbom geologicznym. Proponujemy, jeśli to jest możliwe, stosować art. 35 kpa dający możliwość wydłużenia terminu.

2. Uznanie złoża kopaliny za złoże strategiczne następuje w drodze decyzji.

3. Stroną postępowania w przedmiocie uznania złoża kopaliny za złoże strategiczne jest podmiot, na rzecz którego zatwierdzono dokumentację geologiczną lub dodatek do dokumentacji geologicznej.

Stowarzyszenie wnioskuje o umożliwienie bycia stroną postępowania, podmiotom wskazanym w Kodeksie Postępowania Administracyjnego, wymienionym przy omawianiu art. 41,1. Nie byłoby to zgodne z prawem gdyby w procedowaniu uczestniczyły wyłącznie służby geologiczne i przedsiębiorcy górniczy.

5. Uznanie złoża kopaliny za złoże strategiczne następuje, jeżeli ze względu na stan zagospodarowania terenu, istnienie dostępu do złoża oraz:

1) ***złoże kopaliny ma podstawowe znaczenie dla gospodarki kraju lub dla interesu surowcowego państwa***

Baza zasobowa rud cynkowo-ołowiowych w Polsce

Zasoby bilansowe 90 979 tys. ton brutto, 3 849 tys. ton Zn

Zasoby przemysłowe 02 052 tys. ton brutto, 79 tys. ton Zn

Cynk metaliczny w Polsce wg GUS w tys. ton

	2018	2019	2020
Produkcja	159,7	159,4	160,3
Import	65,8	61,0	46,7
Eksport	84,2	81,2	69,7

Ołów rafinowany w Polsce wg GUS w tys. ton

	2018	2019	2020
Produkcja	159,5	158,6	149,8
Import	65,3	54,3	33,0
Eksport	32,2	36,1	69,7

Koncentraty rud ołowiu wg GUS w tys. ton

	2018	2019	2020
Import	0,5	1,9	0,7
Eksport	37,3	72,0	21,0

Polska produkuje cynk i ołów głównie na eksport. Mimo zaprzestania wydobycia w kopalniach produkcja utrzymuje się na tym samym poziomie.

2) złoże kopaliny posiada ponadprzeciętną dla danej kopaliny wielkość zasobów, lub ?)

3)kopalina znajdująca się w złożu odznacza się unikalnymi parametrami.

Kryteria są niewystarczające i subiektywne – na ich podstawie nie można orzec czy złoże jest strategiczne.

- Rudy cynku i ołowiu nie są zaliczane do surowców krytycznych w UE i Polsce i dotychczas nie były zaliczane do złóż strategicznych,
- W projekcie brak analizy wpływu eksploatacji złóż kopalin na wody powierzchniowe i podziemne,
- W projekcie brak odniesienia do oddziaływania kopaliny: na zdrowie, środowisko, pogorszenie warunków egzystencji, ... - pisał o tym GIS w Podsumowaniu do Prognozy OŚ PSP2050,
- W projekcie brak oceny zagrożenia dla lokalnej gospodarki: przez pozbawienie dostępu do wody, narażenie na szkody w obiektach (również liniowych – np. tory, gazociągi, suwnice), przerwy w dostępie mediów, zwiększenia bezrobocia,..
- W projekcie brak zobowiązania Skarbu Państwa oraz właściciela/wnioskodawcy do pokrycia roszczeń po dokonaniu zmian w dokumentach planistycznych, po rozpoczęciu budowy (zabezpieczenie dostaw wody), w trakcie wydobycia, po zakończeniu eksploatacji (nadzór nad składowiskiem odpadów poprodukcyjnych, rekultywacja terenów zdegradowanych, zamknięcie kopalni (150 mln. zł),

W opinii autorów, warunkiem koniecznym do uznania złoża za strategiczne jest dostęp do złoża. Pozostałe warunki 1-2-3 , ... są alternatywne – wystarczy jak wystąpi jedna przesłanka.

Oceny w tak ważnej i kontrowersyjnej sprawie nie mogą być subiektywne. Koniecznym jest opracowanie w kilku obszarach przewodników, konsultowanych przed wydaniem z szeroko rozumianym społeczeństwem – prowadzącymi instalacje, gminami w których działają, stowarzyszeniami ekologicznymi, ekspertami,...

Najbardziej obiektywne wyniki otrzymacie Państwo wyliczając wskaźniki dla poszczególnych parametrów indywidualnie dla surowców.

Na podstawie art. 60 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wydano rozporządzenie określające: 1) **rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;** 2) **rodzaje przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.** Z całą pewnością społeczność lokalna nie wyrazi zgody na instalacje mogąco zawsze znacząco oddziaływać na środowisko – takie zapisy znajdują się we wszystkich dokumentach planistycznych. Na instalacje mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – to jest do dyskusji.

a. **Pierwszy i najważniejszy warunek**: Złoże nie może być uznane za strategiczne „Jeżeli zamierzona działalność sprzeciwia się interesowi publicznemu, w szczególności związanemu z bezpieczeństwem państwa w tym z interesem surowcowym państwa lub ochroną zdrowia i środowiska,....(art. 29,1 , 1a PGG). Analizę należy wykonać w odniesieniu do legislacji UE i krajowej – nie można ograniczyć się do kilku dokumentów / strategii wydanych przez KPRM. Skoro niedotrzymanie standardów środowiskowych uznaje się za warunek wykluczający otrzymanie koncesji, to tym bardziej złoże nie może uzyskać kwalifikacji surowca strategicznego.
b. **Warunek drugi**: przed dopuszczeniem spółki do dalszego procedowania, obiektywna komisja z udziałem przedstawicieli gminy, winna dokonać przeglądu jej dotychczasowej działalności, ze szczególnym odniesieniem do terminowości i rzetelności wykonywania zobowiązań, możliwości finansowych,... Skoro nierzetelne wywiązywanie się ze zobowiązań uznaje się za warunek wykluczający uzyskanie/przedłużenie/zmiany koncesji (art. 37,1, art. 49y) to tym bardziej uzyskanie kwalifikacja surowca strategicznego.
c. **Warunek trzeci**: żeby uznać surowiec za strategiczny oceniający powinien mieć pewność, ze badania zostały wykonane rzetelnie: uczestnicy procesu działają w zintegrowanych systemach jakości, badania wykonywane są metodami referencyjnymi, wymagane raporty składane są w wyznaczonych terminach (art. 82 pgg),... Wyniki budzą wątpliwości jeśli każde kolejne badanie pokazuje nam wzrost ilości/pojemności; 2 odwierty powodują wzrost pojemności złoża o 100%, tylko w czasie pierwszego cyklu pomiarowego wykonano badania, w ciągu 12 lat trwania koncesji nie rozliczono się z prób.
d. I dopiero teraz, gdy wcześniejsze warunki są dotrzymane, możemy przeanalizować punkt wskazany przez autorów: Uznać można złoże za strategiczne jeśli istnieje dostęp do złoża. Z zasady wydobycie nie powinno być prowadzone pod zabudową; jeśli złoże jest zabudowane w całości lub w części – złoża nie można sklasyfikować jako strategiczne na tym obszarze.

6. <u>Złoże kopaliny może być uznane za strategiczne w części</u>, jeżeli w stosunku do pozostałej jego części nie jest możliwe zagospodarowanie złoża, w szczególności ze względu na istniejącą zwartą zabudowę, infrastrukturę znajdującą się nad złożem kopaliny lub zakaz prowadzenia działalności w zakresie wydobycia na terenach podlegających szczególnej ochronie.

Wnioskujemy, za absolutnym wyłączeniem terenów zabudowanych nad złożem, z uznania złóż za strategiczne, zwłaszcza kiedy złoża te płytko zalegają (już od 60 m) a prace będą wykonywane z użyciem materiałów wybuchowych.

Jeśli obszar jest dodatkowo uzbrojony – drogi, tory, woda, gaz, kanalizacja, zasiedziały od dziesiątków lat, powiązany łańcuchami dostaw – jego przeznaczenie nie powinno być zmieniane.
W ocenie strategicznego złoża nie można pomijać planowanych instalacji przewidzianych do wydobycia rudy, jej przetwarzania, osadników na szlamy, hałdy – aktualnie działające tego typu przedsięwzięcia zajmują od kilkuset nawet do kilku tysięcy ha, wyciętych w lasach wodochronnych.
W raporcie technicznym z grudnia 2014 roku przygotowanym przez zagraniczną firmę dla złóż rud cynku i ołowiu w powiecie zawierciańskim pokazano następujące zagrożenia dla:

- wód podziemnych – zanik wody w ujęciach nad złożem, zanik lub obniżenie lustra wody na obszarze leja depresji, skażenie wód;
- wód powierzchniowych – przekierowanie biegu rzek, odprowadzenie wód pokopalnianych w rejony zagrożone powodzią, obniżenie poziomu wód i ich skażenie.
- Straty wynikłe z utraty dostępu do wody są nie do przecenienia.
- zmagazynowanie 11,6 mln. ton szlamów poflotacyjnych grozi rozlaniem po okolicy (zagrożenie dla życia), skażeniem gruntu lub wód.
- ołów, kadm, tal, stront, arsen,... w powietrzu, gruncie, wodzie, odpadach stanowią ich zanieczyszczenie.

Spółka potwierdza wolę wydobycia rud i ich przetworzenia. Nie potwierdza posiadania funduszy na ten cel. Z danych giełdowych wynika, że ma bardzo wysokie zadłużenie.
W raporcie technicznym oszacowano wytworzenie leja depresji do 7 km od złoża. Ze względu na płytkie zaleganie złóż, użycie materiałów wybuchowych, strukturę gruntów – należy oczekiwać na pojawienie się szkód w infrastrukturze i powierzchni ziemi.
Należy spodziewać się, że w odległości 7 km od złoża (kopalni, osadników) nastąpią - osuszenie, niestabilność gruntu będzie powodować szkody w zabudowie mieszkaniowej, przemysłowej, turystycznej, linii kolejowej, gazociągach, tlenociągach,..

Zgodnie z art. 29,1 , 37,1, 49y pgg omawiany inwestor nie powinien otrzymać koncesji.
Jeśli wbrew woli społeczności lokalnej złoża te zostaną uznane za strategiczne, spółka otrzyma koncesję na wydobycie, to z tą chwilą powinna rozpocząć wypłatę odszkodowań, modernizację gospodarki wodno-ściekowej, dla mieszkańców, przedsiębiorstw, rolnictwa, na bieżąco usuwać szkody,.... lub podejmie się tego Skarb Państwa – jak to się dzieje w siostrzanej spółce kanadyjskiej firmy, której zadłużenie spłaca tamtejszy Rząd.
Moglibyśmy uznać, że Art. 28. Ust. 2 i 3 Pgg daje dostateczne zabezpieczenie mieszkańcom, podmiotom gospodarczym (...) gdyby Skarb Państwa, organ koncesyjny zadbał o nasze interesy.

Żeby na tym etapie **ustanowiono zabezpieczenie roszczeń** z indywidualnymi skarżącymi się, mogących powstać wskutek wykonywania takiej działalności:

2. *Jeżeli przemawia za tym szczególnie ważny interes państwa lub szczególnie ważny interes publiczny związany w szczególności z ochroną środowiska lub gospodarką kraju, koncesja na działalność inną niż określona w ust. 1, z wyjątkiem koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla, może zostać udzielona pod warunkiem ustanowienia zabezpieczenia roszczeń mogących powstać wskutek wykonywania objętej nią działalności.*
3. *Zabezpieczenie może w szczególności przyjąć formę ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy, gwarancji bankowej albo poręczenia bankowego.*

W dokumentach planistycznych dla rejonu Zawiercia zapisano;

- *Zakaz lokalizowania inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,*
- *Zakaz realizacji przedsięwzięć, prowadzących do obniżenia poziomu wód podziemnych skutkujących:*
  - *Zagrożeniem dla ujęć, z których korzysta ludność, rolnictwo i gospodarka (GZWP nr 454 Olkusz-Zawiercie,*
  - *Zagrożeniem dla stabilności geotechnicznej obecnie istniejących obiektów usługowych, mieszkalnych i infrastrukturalnych, itp. (na skutek nieuniknionego leja depresji.*
- *Zakaz realizacji przedsięwzięć prowadzących do zmian w poziomie wód powierzchniowych i ich zanieczyszczenia,*
- *Zakaz wycinania lasów ochronnych w rejonie Zawiercia,*
- *Zakaz budowania osadników na miliony szlamów poflotacyjnych – pozostaje ewakuacja.*
- *Objęcie ochroną wód podziemnych na terenie powiatu zawierciańskiego a szczególnie zbiornika*

To jest właśnie ten przypadek surowców, które lepiej importować niż wydobywać w kraju, zagrażając zdrowiu i środowisku naturalnemu.

7. Główny Geolog Kraju, przed wydaniem rozstrzygnięcia, o którym mowa w ust. 2 (decyzji), zwraca się do państwowej służby geologicznej o opinię w celu dokonania oceny spełnienia kryteriów, o których mowa w ust. 5 oraz możliwości wskazania warunków, o których mowa w ust. 12.

8. Państwowa służba geologiczna sporządza opinię w terminie 1 miesiąca od dnia doręczenia pisma, o którym mowa w ust. 7.

Myślimy, że wydanie tego typu opinii w terminie 1 miesiąca, po raz pierwszy dla określonego złoża, nie jest możliwe. Proponujemy w tym miejscu przywołać art. 35 kpa.

Niezbędne jest również opracowanie wpierw przewodników określających odpowiedzi na punkty 1-3 ust. 5 oraz ust. 12, chociażby po to żeby wypracować standardowe odpowiedzi, ujednolicić wymagania.

9. Uznanie złoża kopaliny za złoże strategiczne następuje po zasięgnięciu opinii wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gmin, na terytorium których znajduje się złoże kopaliny, którego dotyczy dokumentacja geologiczna albo dodatek do dokumentacji geologicznej.

Opinię powinni wydać przedstawiciele lokalnej społeczności reprezentujący:

- Przedsiębiorców indywidualnie jeśli są to duże podmioty (zatrudnienie bezpośrednie, podatki wnoszone do gminy), grupy mniejszych podmiotów ale licznych o podobnym oddziaływaniu, mniejszych ale ważnych,
- Wodociągi – opinia co do zapewnienia dostępu do wody, kosztów koniecznych do poniesienia przed rozpoczęciem odwadniania, podział między mieszkańców, rolnictwo, przemysł, usługi, pozwolenia wodno-prawne, monitoring i zabezpieczenie przed przeciągnięciem skażonych wód z leja depresji kopalni Pomorzany,
- Wyspecjalizowane firmy potwierdzające odbiór odpadów i sposoby ich zagospodarowania poza obrębem powiatu,
- Organizacje ekologiczne,
- NGO,....

Lista przedsięwzięć wymaganych od spółki, które zapobiegną szkodom, na które wyłoży pieniądze przed rozpoczęciem działalności – ujęcia wody pitnej, gazociągi, linie energetyczne, linie kolejowe, decyzje i pozwolenia – pozwolenia wodno-prawne.

10. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przedstawia opinię, w zakresie projektowanych: granic złoża strategicznego lub jego części oraz sposobu zagospodarowania terenu, na którym znajduje się złoże, z uwzględnieniem uwarunkowań urbanistycznych, gospodarczych, środowiskowych i kulturowych tego terenu.

Niezbędna jest na tym etapie współpraca z grupą poszkodowanych nad uzgodnieniem rodzaju i wysokością roszczeń.

Interesująca się w tym momencie złożami spółka nie ma funduszy. Jesteśmy przekonani, że zmierza do uzyskania odszkodowania lub znalezienia inwestora, który sfinansuje inwestycję. Więc nie jest możliwe uzgodnienie rekompensat na etapie decyzji o przyznaniu statusu surowca strategicznego

Słusznie nie określono czasu sporządzenia opinii sygnalizowanej w ust. 9 i 10 – albowiem pracochłonne jest jej sporządzenie ale też negocjowanie z obecnymi użytkownikami terenu i obiektów będzie jeszcze trudniejsze i bardziej czasochłonne.

Ze względu na płytkie zaleganie złóż, specyfikę budowy geologicznej rozległy lej depresji, wydobycie pod zabudową nie będzie możliwe. ***Zagrożenie nie będzie występować tylko nad złożem ale 7 km od złoża – dlatego w tej odległości należy wykonać analizę budynków i obiektywów liniowych – tory, gazociągi, suwnice.***

Należy wykonać analizę modernizacji gospodarki wodnościekowej, oszacować koszty i zabezpieczyć finanse (Skarb Państwa lub inwestor) – w 4 gminach olkuskich koszt I etapu wyniósł 206 mln.

Jest sporo dostępnych materiałów i opracowań.

Trudne będą do uzgodnienie sprawy własnościowe, odszkodowania, rekompensaty.

11. Od postanowienia obejmującego opinię, o której mowa w ust. 10, zażalenie nie przysługuje.

Opinia jest kluczowa, powinna być udostępniona na BIP, powinno być możliwe wniesienie zażalenia, które powinno być rozpatrzone z całą rzetelnością - **Art. 64. 3. Mówi, że „Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności".** *Jest to czas, kiedy mieszkańcy będą mogli zmienić miejsce zamieszkania – przy niedostatku mieszkań i domów w kraju – to może być długi proces.*

Ustawa niesie ze sobą bardzo wiele krzywd dla społeczności lokalnej – nie powinna być w tej formie wydawana.

12. W decyzji uznającej złoże kopaliny za złoże strategiczne Główny Geolog Kraju może wskazać warunki, jakie gmina powinna uwzględnić w toku realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 95 ust. 2 pkt 1 i ust. 3, a w

szczególności konieczność wprowadzenia zakazu trwałej zabudowy lub zakazu innego zagospodarowania wyznaczonego obszaru złoża strategicznego w sposób, który skutkowałby wyłączeniem możliwości zagospodarowania tego złoża.

Temat wymaga rzetelnej analizy, konsultacji społecznych, żeby nie marnować dotychczasowego wysiłku i poniesionych nakładów. Żadne fundusze na ten cel nie zostały zaplanowane w gminach.

Opłaty za straty ponosić powinna spółka planująca inwestycję lub Skarb Państwa, który oczekuje na znaczące korzyści.

Odpowiedzialnością powinni być obciążeni urzędnicy, których działalność przyniosła szkody

Wszystkie podmioty działające na tym obszarze mają wymagane decyzje, pozwolenia – które mogą być cofnięte tylko za odszkodowaniem.

Jakie warunki musi spełnić dokument, żeby nazwać go udokumentowanym – proponujemy definicję dopisać do art. 6 pgg.

Proponowana zabudowa OZE nad złożem – wiatraki, fotovoltaika, w ciągu ok. 15 lat wytworzy znaczne ilości odpadów, których pozbycie będzie dużym i kosztownym problemem.

Art. 94b. Główny Geolog Kraju, po powzięciu informacji o możliwości spełniania przez złoże kopaliny przesłanek, o których mowa w art. 94a ust. 5, może z urzędu wszcząć postępowanie w przedmiocie uznania takiego złoża za złoże strategiczne. Przepisy art. 94a ust. 2–15 stosuje się odpowiednio.

Uzasadnienie zawiera zapisy do zmienionej Ustawy, które nie zostały przywołane w art. 94a, ust.5 pkt.1-3), art. 94b:

a) Projektowana nowelizacja przewiduje, że może zaistnieć sytuacja, w której przesłanki wskazane w dodanym przepisie art. 94a ust. 5 P.g.g. będą spełnione przez złoże kopaliny objęte prawem własności nieruchomości gruntowej, z uwagi na zmieniające się uwarunkowania ekonomiczne, czy też unikalne parametry danej kopaliny. Dlatego zgodnie z projektowanym art. 94b P.g.g. Główny Geolog Kraju będzie również uprawniony do wszczęcia postępowania w przedmiocie uznania złoża kopaliny, objętego prawem własności nieruchomości gruntowej, za złoże strategiczne.
b) Przepisy przejściowe nowelizacji uwzględniają także sytuację, w której Główny Geolog Kraju będzie chciał uznać za strategiczne złoże, które zostało udokumentowane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. W przypadku takich złóż za stronę będzie uznany **podmiot, któremu przysługuje prawo do informacji geologicznej lub prawo do korzystania z informacji geologicznej** zawartej w dokumentacji geologicznej złoża lub dodatku do dokumentacji geologicznej złoża.
c) Jednakże w stosunku do dokumentacji geologicznych powstałych przed 1 lutego 1989 r. prawo do informacji geologicznej przysługuje zazwyczaj **jedynie Skarbowi Państwa** (zasada jednolitej władzy państwowej uniemożliwiała nabywanie tego prawa przez przedsiębiorstwa państwowe). Może zaistnieć sytuacja, w której jedynym podmiotem uprawnionym w stosunku do informacji geologicznej będzie Skarb Państwa. **W takiej sytuacji jedyną stroną postępowania będzie Skarb Państwa reprezentowany przez wojewodę**. Rozwiązanie to jest uzasadnione okolicznością, że wojewoda jest reprezentantem Skarbu Państwa na szczeblu województwa, a także wykonuje obecnie zadania związane z ujawnieniem w celu ochrony udokumentowanych złóż kopalin studium (**w trybie zarządzenie zastępcze).**

Art. 94c.1. Tworzy się wykaz złóż strategicznych.

2. Wykaz złóż strategicznych jest prowadzony przez Głównego Geologa Kraju.

3. Wykaz złóż strategicznych obejmuje, odrębnie dla każdego złoża kopaliny lub jego części następujące dane:

1) nazwę oraz kod w systemie MIDAS złoża kopaliny lub jego części, uznanych za złoże strategiczne;

2) wskazanie rodzaju kopaliny głównej, kopalin towarzyszących i współwystępujących użytecznych pierwiastków śladowych,

Należy uzupełnić o parametry charakteryzujące te substancje, np.:.

– wzór chemiczny; nazwa zwyczajowa, nazwa chemiczna;

– prognozowana ilość surowca, procentowa ilość substancji,

- kopalina towarzysząca – jak wyżej,

- współwystępujące pierwiastki użyteczne – nazwa, wzór, procentowa ilość pierwiastka, metoda odzysku /przetwarzania, sposób wykorzystania, ilości, ewentualni odbiorcy,

3)granice złoża kopaliny lub jego części, uznanych za złoże strategiczne w formacie Shapefile;

4)wskazanie gmin, na obszarze których zlokalizowane jest złoże kopaliny lub jego część, uznane za złoże strategiczne;

5)datę wydania decyzji zatwierdzającej dokumentację geologiczną lub dodatek do dokumentacji geologicznej;
6)datę wydania decyzji o uznaniu złoża kopaliny lub jego części za złoże strategiczne,
7)datę wydania decyzji zmieniającej albo uchylającej decyzję o uznaniu złoża kopaliny lub jego części za złoże strategiczne,
8) warunki, o których mowa w art. 94a ust. 11
Niefortunne jest sformułowanie wniosku. 11.*Od postanowienia obejmującego opinię, o której mowa w ust. 10, zażalenie nie przysługuje* Z pewnością autor nie myślał o 11-stce, tzn. o zażaleniu. Ze względu na wagę pytania należy je poprawnie wpisać."

4. Główny Geolog Kraju dokonuje:
1) wpisów do wykazu złóż strategicznych na podstawie ostatecznych decyzji o uznaniu złoża kopaliny lub jego części za złoże strategiczne;
Należy dopisać:
- Zgodność/sprzeczność z art. 29,1 pgg
- oddziaływanie surowca strategicznego na człowieka i środowisko,
- możliwość zabudowania nad złożem
- czy surowiec jest w trakcie ubiegania się o koncesję,
-ocena zgodności z art. 24, 37,1 PGG,
- właściwości fizyczne i chemiczne surowców
- dotychczas przeprowadzone badania,
- monitoring parametrów środowiskowych – woda, powietrze, odpady, wibracje / wstrząsy,
- szkody w infrastrukturze i obiektach liniowych,
- kontrole.

2) aktualizacji wpisów do wykazu złóż strategicznych w zakresie wynikającym ze zmiany albo uchylenia decyzji o uznaniu złoża kopaliny lub jego części za złoże strategiczne.
Aktualizacja powinna być dokonywana po każdej zmianie i raz do roku kompletny przegląd.

Art. 95 otrzymuje brzmienie:
„Art. 95. 1. W studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa ujawnia się, w celu ich ochrony i zabezpieczenia możliwości eksploatacji, udokumentowane:
1) złoża kopalin;
2) wody podziemne w granicach projektowanych
Należy dopisać – ujęcia czynne, obniżenie lustra wody, lej depresji, analizy chemiczne , fizyczne wykonywane z wymaganą częstotliwością;

a) stref ochronnych ujęć,
b) obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych .

5. Podmiot, na rzecz którego zatwierdzono dokumentację geologiczną złoża lub dodatek do dokumentacji geologicznej, obejmujące złoże kopaliny określone w art. 10 ust. 1, ponosi koszty sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli koszty te wynikają z realizacji przez gminę obowiązku, o którym mowa w ust. 4 pkt 1.
Od władz gminy powinno zależeć czy zmiany do studium i przestrzennego planu zostaną wprowadzone jednocześnie czy jedno po drugim – mogą istnieć uwarunkowania, które będą nakazywały jedno lub drugie rozwiązanie.
Od władz gminy powinno zależeć czy gmina wyrazi zgodę na partycypowanie w kosztach podmiotu, na rzecz którego zatwierdzono dokumentację . **W każdym razie podmiot nie powinien mieć wpływu na kształt dokumentacji** – powinno to być dokładnie określone w umowie, praca powinna być wykonana pod nadzorem pracowników gminy, przedstawicieli przedsiębiorców, organizacji ekologicznych.
Powinna być zapisana dobrowolność a nie przymus bo to rodzi zobowiązanie.
Powinno to być zapisane, że partycypowanie w kosztach nie rodzi żadnych zobowiązań co do oczekiwania na szczególne uprzywilejowania.

6. Podmiot, na rzecz którego zatwierdzono dokumentację geologiczną lub dodatek do dokumentacji geologicznej może ponieść koszty zmiany studium oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadkach, o których mowa w ust. 3 albo ust. 4 pkt 2.
Jak w ust. 5

7. W przypadku zaistnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 3 i 4, gmina jest uprawniona do dokonania jednoczesnej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie wynikającym z zatwierdzonej dokumentacji geologicznej lub dodatku do dokumentacji geologicznej.
Wydaje nam się właściwe dokonanie kolejno zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy a dopiero potem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – pośpiech nie jest tu wskazany.

po art. 95 dodaje się art. 95a w brzmieniu:
„Art. 95a. Gmina, ujawniając udokumentowane złoża strategiczne w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, wprowadza zakaz trwałej zabudowy lub innego zagospodarowania tych obszarów w sposób, który skutkowałby wyłączeniem możliwości zagospodarowania złoża strategicznego w przyszłości, z uwzględnieniem warunków określonych w decyzji, o której mowa w art. 94a ust. 9.";
Złoże nie powinno być eksploatowane pod terenami zabudowanymi – zwłaszcza płytkimi np. 60 m Wprowadzenie zakazu trwałej zabudowy lub innego zagospodarowania tych obszarów w sposób, który skutkowałby wyłączeniem możliwości zagospodarowania złoża strategicznego w przyszłości, powinno być stosowane z poszanowaniem prawa własności, poza obrębem zabudowy i strefą, w której nastąpi negatywne oddziaływanie (np. lej depresji). Jeśli posiadający tytuł prawny do gruntu / posesji wyrażą na to zgodę i nie będzie to kolidowało z wolą sąsiadów – za stosowną rekompensatą /odszkodowaniem wypłaconym przez inwestora może dojść do porozumienia.

art. 96, ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Wojewoda wprowadza obszary, o których mowa w art. 95 ust. 1, a także zakaz zabudowy lub innego zagospodarowania, o którym mowa w art. 95a, do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i wydaje w tej sprawie zarządzenie zastępcze w terminie 6 miesięcy po bezskutecznym upływie terminów określonych w art. 95 ust. 4 albo 5.",
Rozumiemy, że Wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, jeśli Prezydent, burmistrz, wójt nie wydadzą dokumentów planistycznych w wymaganym terminie.

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1d w brzmieniu:
„1a. W przypadku wydania zarządzenia zastępczego wojewoda wymierza gminie, w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie do Głównego Geologa Kraju, karę w wysokości:
1) 30 000 zł – za uchybienie terminu, o którym mowa w art. 95 ust. 4 albo ust. 5 pkt 2;
2) 120 000 zł – za uchybienie terminu, o którym mowa w art. 95 ust. 5 pkt 1.
Wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze w terminie 6 miesięcy po bezskutecznym upływie terminów określonych w art. 95, ust.4 albo 5 oraz wyczerpaniu możliwości odwoławczych w których udowodni winę lub opieszałość drugiej strony, która nie udostępniła np. wymaganych / oczekiwanych przez gminę informacji.
Wg art. 8. § 1. KPA *Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. § 2. Organy administracji publicznej bez uzasadnionej przyczyny nie odstępują od utrwalonej praktyki rozstrzygania spraw w takim samym stanie faktycznym i prawnym.*
W zapisach projektu Ustawy nie dostrzegamy równego traktowania obu stron.

3. Koszty dokonania zmiany studium oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ponosi w całości gmina, której obszaru dotyczy zarządzenie zastępcze. Niezależnie od kosztów związanych z zarządzeniem zastępczym, gmina przekazuje wojewodzie równowartość kosztów, jakie przedsiębiorca poniósł zgodnie z art. 95 ust. 6 i 7.
Skoro już gmina przyjęła środki na opłacenie dokumentów planistycznych od przedsiębiorcy (na jego koszt i odpowiedzialność zmieniano dokumenty planistyczne), to z powodu opóźnienia nie powinno się dokonywać tak

skomplikowanych zwrotów poniesionych kosztów. Opóźnienia są tak nagminne i spowodowane zazwyczaj przez organy, że tego nie zlikwiduje się tym zapisem.

4. W przypadku niewydania zarządzenia zastępczego w terminie, o którym mowa w ust. 1, Główny Geolog Kraju wymierza wojewodzie, w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie, karę w wysokości 1000 zł za każdy dzień zwłoki. Wpływy z kar stanowią dochód budżetu państwa."

W naszych gminach ewentualny inwestor nazywany jest intruzem – i w pełni zasługuje na to miano. Niesie za sobą szkody, skażenia, straty materialne.

Niestety organy (Organ koncesyjny, KZGW) - sprzyjają zamiast społeczności lokalnej zagranicznemu szkodnikowi.

Nasze gminy nie oczekują na korzyści z ewentualnej kopalni – w niedalekim sąsiedztwie mamy tego typu instalacje, przesłano nam obszerny raport o działalności spółki z Kanady – **zysk przejmuje inwestor, szkody naprawia lokalna społeczność.**

W tym projekcie nie znajdujemy troski organów o zdrowie i środowisko dla lokalnej społeczności.

Nie znajdujemy troski o ochronę surowców – jedynie przyśpieszenie procesu uzyskiwania koncesji, zastraszanie gmin i zwiększenie kar dla nie dość spiesznie załatwiających przekazywanie złóż spółkom pozbawionych funduszy, polujących na odszkodowania.

MKiŚ nie ukrywa, że dzięki temu rozwiązaniu, podmioty zainteresowane eksploatacją takich kopalin uzyskają realny wpływ na postępowania, w ramach których następuje wprowadzenie złóż kopalin do studium i planu miejscowego; przedsiębiorcy ponoszący koszty związane z wprowadzeniem takich złóż do dokumentów planistycznych skorzystają wprowadzając dogodne dla siebie rozwiązania.

***Art. 33.** 1. Sprawy prowadzone przez ministra właściwego do spraw środowiska dotyczące zadań i kompetencji podlegających przekazaniu na podstawie niniejszej ustawy Głównemu Geologowi Kraju lub ministrowi właściwemu do spraw geologii, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, prowadzone są przez Głównego Geologa Kraju lub ministra właściwego do spraw geologii.*

W ustawie wyłącza się cały dział geologia z ochrony środowiska. Tworzy się nowy dział administracji rządowej, który może być dowolnie usytuowany.

W naszej opinii pozycja Głównego Geologa Kraju, pełniącego funkcję Pełnomocnika Rządu do spraw Polityki Surowcowej Państwa znajduje właściwe miejsce w resorcie Ministra Klimatu i Środowiska, odpowiedzialnego również za energetykę i surowce.

Wobec pominięcia wielu aspektów środowiskowych, co dostrzegł również GIS, *rozwiązań naruszających konstytucyjną zasadę samodzielności samorządu terytorialnego (art. 165) oraz gwarancje prawa własności art., 20, art. 21, art. 64),* zdwojone wsparcie daje pewność zwiększenia efektywności.

U Z A S A D N I E N I E

1. Złoża rud cynku i ołowiu w Polsce (a z pewnością w powiecie zawierciańskim) **nie powinny być wskazane jako strategiczne dla polskiej gospodarki z wszelkimi ułatwieniami proponowanymi w Polityce Surowcowej Państwa i w przedmiotowej zmianie ustawy P.G.G.**
2. Wiedza i doświadczenie krajowych producentów cynku i ołowiu, pozwala im przy użyciu **50% odpadów we wsadzie k**ontynuować produkcję, mimo zamknięcia ostatniej krajowej kopalni rud cynku i ołowiu. W rejonie olkuskim są złoża o łącznej zasobności ok. 35 mln. ton. W rejonie bytomskim pozostało ok. 34 mln. ton, w rejonie będzińskim ok. 17 mln. ton. W rejonie olkuskim, chrzanowskim, bytomskim pozostało 100 mln. ton odpadów poflotacyjnych, zawierających opłacalne do odzysku ilości substancji.
3. W rejonie zawierciańskim źródła polskie podają zasoby złóż ok. 39 mln. ton, źródła kanadyjskie 24,4 mln. ton rud Zn-Pb (sprawozdanie z 31 marca 2022 roku).
4. Tereny zabudowane nad złożem, obszary chronione, nie będące własnością Skarbu Państwa powinny pozostać w dyspozycji właściciela, co jest zgodne z konstytucyjną zasadą ochrony własności (art. 21 Konstytucji RP). Ze względu na zdrowie i życie człowieka wydobycie pod złożem nie powinno być prowadzone, nie powinno się nadawać złożom statusu strategicznych, poprzestać na oznaczeniu w dokumentach strategicznych.
5. Raport techniczny wykonany na zlecenie spółki zagranicznej, będącej w posiadaniu koncesji na rozpoznanie i badania złóż rud cynku i ołowiu w rejonie zawierciańskim, określił, że lej depresji, powstały na skutek odpompowania 60 mln. m3 wody/rok, będzie sięgał 7 km od złoża zawierciańskiego. W jego obrębie wystąpi zanik

wody w ujęciach wody pitnej nad złożem, obniżenie poziomu lustra wody w obrębie leja depresji, szkody w obiektach na tym obszarze, podtopienia w rejonie Warty lub Przemszy (planowany zrzut wód pokopalnianych). Art. 29,1 P.G.G. nie zezwala na wydanie koncesji, w wyniku której generowane byłyby skażenia środowiska. Art. 37. 1. PGG w przypadku gdy przedsiębiorca narusza wymagania ustawy, w szczególności dotyczące ochrony środowiska lub racjonalnej gospodarki złożem, albo nie wypełnia warunków określonych w koncesji, w tym nie podejmuje określonej nią działalności albo trwale zaprzestaje jej wykonywania (...) organ koncesyjny może cofnąć koncesję bez odszkodowania. Artykuły w pgg są powodem dla którego złoża rud Zn-Pb nie można uznać za strategiczne.

6. Obiekty kopalni, zakładu przetwarzania (80 ha) oraz osadniki na szlamy i hałdy (180 ha) będą źródłem toksycznych pyłów zawierających ołów, kadm, arsen, tal,.. emitowanych do powietrza, wody i gruntu. Art. 29,1 P.G.G nie zezwala na wydanie koncesji dla zawierciańskiego złoża Zn-Pb emitującego toksyczne substancje.
7. Z powodu szkód jakie wystąpią na obszarze leja depresji nie można rozważać budowy kopalni w odległości 7 km od złoża (wg raportu technicznego kanadyjskiej spółki). Badania prowadzone były od lat 50-tych minionego wieku. Ze względu na konfliktogenność złóż, wspólną decyzją społeczności lokalnej i władz krajowych skierowano rozwój regionu w mniej szkodliwym dla człowieka i środowiska kierunku.
8. Stowarzyszenie dysponuje opracowaniami wykonanymi na zlecenia lokalnych gmin i przedsiębiorstw, raportem zagranicznej spółki – wskazujących jednomyślnie na wystąpienie zagrożeń dla zdrowia i życia mieszkańców, dla środowiska, dla gospodarki.
9. Stowarzyszenie dysponuje raportami spółki z giełdy wskazującymi na jej złą kondycję finansową – organ koncesyjny nie dopilnował przestrzegania art. 24,1,4).
10. Stowarzyszenie posiada informacje o braku realizacji zobowiązań wynikających z koncesji: zaprzestano wykonywania wierceń w 2014 i 2015 roku, brak informacji, że rdzenie wróciły do Centralnego Archiwum. Jest to podstawa do cofnięcia koncesji bez odszkodowania (art. 37,1 i 82 pgg).
11. W dokumentach planistycznych zapisano:
    a) *Zakaz lokalizowania inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,*
    b) *Zakaz realizacji przedsięwzięć, prowadzących do obniżenia poziomu wód podziemnych skutkujących:*
    - *Zagrożeniem dla ujęć, z których korzysta ludność, rolnictwo i gospodarka (GZWP nr 454 Olkusz-Zawiercie,*
    - *Zagrożeniem dla stabilności geotechnicznej obecnie istniejących obiektów usługowych, mieszkalnych i infrastrukturalnych, itp. (na skutek nieuniknionego leja depresji.*
    c) *Zakaz realizacji przedsięwzięć prowadzących do zmian w poziomie wód powierzchniowych i ich zanieczyszczenia,*
    d) *Zakaz wycinania lasów ochronnych w rejonie Zawiercia,*
    e) *Samorządy, Rady, Sejmik Śląski podjęły uchwały o objęciu ochroną wód podziemnych na terenie powiatu zawierciańskiego a szczególnie zbiornika GZWP 454, z którego korzysta Zawiercie zapisano (patrz UCHWAŁA NR VI/21/40/2020 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO). Dodatkowo wszystkie gminy powiatu zawierciańskiego łącznie wystosowały apel tej treści.*

Stwierdzamy pominięcie wielu istotnych aspektów w PGG, na które również zwrócił uwagę GIS w **Podsumowaniu** ***Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko*** **„Polityki surowcowej państwa 2050".**

Główny Inspektor Sanitarny wyraził *obawę, że:*

a) prognoza oddziaływania na środowisko w sposób niewystarczający odnosi się do zagadnień związanych z oddziaływaniem planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych na stan zdrowia ludzi,

b) w prognozie nie zidentyfikowano zagrożeń dla ujęć i źródeł wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z uwzględnieniem obszarów stref ochronnych tych ujęć oraz zagrożeń dla wód podziemnych w aspekcie długoterminowym,

c) prognozie należałoby odnieść się do możliwych metod skutecznej eliminacji bądź maksymalnego ograniczenia negatywnego wpływu w kontekście zdrowia ludzi, szczególnie w zakresie działań ukierunkowanych na realizację prac budowlanych nowych instalacji ,

d) czy też związanych z odzyskiem surowców z odpadów i zagospodarowaniem złóż antropogenicznych,

e) konkretne przedsięwzięcia związane z poszukiwaniem i wydobywaniem kopalin czy też projekty inwestycyjne będące praktycznym skutkiem realizacji PSP 2050 w większości będą miały status „przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko", co oznacza, że przed ich realizacją niezbędne będzie uzyskanie decyzji o

środowiskowych uwarunkowaniach (której niejednokrotnie będzie towarzyszyło przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko),

f) większość z tych działań i inwestycji wymaga uzyskania pozwoleń wodnoprawnych,

g) w poszczególnych przypadkach niezbędne może być także uzyskanie zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów,

h) lub/i zezwoleń na odstępstwo od zakazów dotyczących ochrony gatunkowej a tym samym analiza jakościowa oraz ilościowa wpływu danego przedsięwzięcia na środowisko, w tym na zdrowie ludzi. Powyższe oznacza, że istniejące przepisy o ochronie środowiska ustanawiają system, w ramach którego indywidualnie rozpatruje się wpływ poszczególnych zamierzeń na środowisko i ocenia się jego akceptowalność, a także ustanawia się indywidualne warunki z zakresu zapobiegania, minimalizowania i kompensowania oddziaływań środowiskowych i ich skutków.

Również Stowarzyszenie ma następujące uwagi do proponowanych zmian PGG:

a) Brak w UE regulacji tak daleko idącej w zakresie ochrony złóż, jak proponowana do zmiany wersja Ustawy - sprzyjająca inwestorowi a nie zabezpieczająca interesów lokalnej społeczności,

b) **Nie przewidziano udziału organizacji ekologicznych, stowarzyszeń przedsiębiorców,** społeczności lokalnej, w procedowaniu nowych regulacji,

c) Przed transformacją za surowce strategiczne uznawane były głównie paliwa kopalne. Pierwsze wersje list surowców strategicznych są bardzo obszerne, na razie brak kryteriów, które by zadecydowały o ujęciu w wykazach,

d) Polityka klimatyczna zmierza do wyeliminowania paliw kopalnych. Pandemia, wojna w Ukrainie, sankcje dla Rosji, przerwanie łańcuchów dostaw czyni sytuację na rynkach surowców energetycznych niestabilną, mimo dużych zasobów węgla i zbliżającego się terminu otwarcia gazociągu z Norwegii.

e) Za winnego zaniedbań w zakresie ochrony złóż uznano gminy - to na nie mają spaść kary i obowiązki wynikające z aktualizacji ustawy pgg. Mimo, że nadal obowiązują przepisy wynikające z Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- Jeżeli w związku z uchwaleniem planu miejscowego albo jego zmianą, korzystanie z nieruchomości lub jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe bądź istotnie ograniczone, właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości mógł żądać od gminy odszkodowania za poniesioną rzeczywistą szkodę albo wykupienia nieruchomości lub jej części.
- Realizacja roszczeń mogła nastąpić również w drodze zaoferowania przez gminę właścicielowi albo użytkownikowi wieczystemu nieruchomości zamiennej.
- Jeżeli w związku z uchwaleniem planu miejscowego albo jego zmianą wartość nieruchomości uległa obniżeniu, a właściciel albo użytkownik wieczysty zbywa tę nieruchomość i nie skorzystał z praw, o których mowa powyżej, mógł żądać od gminy odszkodowania równego obniżeniu wartości nieruchomości.
- Jeśli natomiast w związku z uchwaleniem planu miejscowego albo jego zmianą wartość nieruchomości wzrosła, a właściciel lub użytkownik wieczysty zbywa tę nieruchomość, wójt, burmistrz albo prezydent miasta pobiera jednorazową opłatę ustaloną w tym planie, określoną w stosunku procentowym do wzrostu wartości nieruchomości. Opłata ta jest dochodem własnym gminy. Wysokość opłaty nie mogła być wyższa niż 30% wzrostu wartości nieruchomości.

f) Rola Prezydenta miasta, Burmistrza (art. 94a, ust.10 PGG) jest znacząco ograniczona - winien on *przedstawić opinię, w zakresie projektowanych: granic złoża strategicznego lub jego części oraz sposobu zagospodarowania terenu, na którym znajduje się złoże, z uwzględnieniem uwarunkowań urbanistycznych, gospodarczych, środowiskowych i kulturowych tego terenu.*

g) Do udziału w postępowaniu nie jest upoważniona lokalna społeczność, samorządowcy, przedsiębiorcy, właściciele gruntów, obiektów, podmioty gospodarcze, administracja, organizacje ekologiczne,..

h) Zwyczajowo opinie samorządowców są ignorowane – choć to oni wiedzą najlepiej co w gminie jest potrzebne a co będzie problemem. W jaki sposób zostaną zapewnione fundusze na likwidację szkód ? Dotychczasowe rozwiązania są niewystarczające.

i) Proces inwestycyjny, ze względu na szczególne zagrożenia, duży stopień trudności, został zaledwie zasygnalizowany, aczkolwiek inwestycja celu publicznego ma szczególne priorytety.

j) Zdrowie zostało pominięte, mimo narażenia na toksyczne substancje (np. ołów, kadm, tal, arsen,.. pochodzące ze złóż rud metali), oddziałujące przez skórę, układ oddechowy, układ pokarmowy, w wodzie, powietrzu, gruncie, odpadach.

k) Znaczny obszar Polski, zgodnie z przedstawionymi propozycjami, zostanie trwale chroniony przed zabudową. Jednak z drugiej strony brak terenów pod mieszkalnictwo, nowe instalacje. Niechętnie wydawane są zgody na wylesianie, odrolnienia.

l) Z zalecanymi do zabudowy nad złożami farmami fotowoltaicznymi już mamy problemy, a za kilkanaście lat będą odpadem- trudnym do utylizacji.

REASUMUJAC:

Wydaje się, że nie można zbyt pochopnie przystępować do zmian Ustawy pgg, za szybkie decyzje mogą okazać się kosztowne w dobie pandemii, wojny w Ukrainie, klęski głodu, katastrofalnym ograniczeniom energii:

1) Proponowane zmiany, kolejność i tryb postępowania powodują zbędny pośpiech, ograniczenie dostępu do wypowiadania się zainteresowanych stron. Przewlekłość postępowania jest powszechną chorobą naszej administracji. Zmiana struktury Resortu zaowocuje kilkuletnim opóźnieniem w koordynacji służb, wydawaniu aktów prawnych.
2) Nie jest tajemnicą, że są firmy, które nie mając funduszy, startują do uzyskania koncesji z nadzieją na sowite odszkodowania – niepotrzebnie im to ułatwiamy.
3) Narzucenie dość skomplikowanego trybu postępowania, różnych terminów, wzmożonej karalności w okresie dużych przemian nie wróży szybkiego uporządkowania omawianego obszaru.
4) Chcielibyśmy zauważyć, że nie dostrzegliśmy ani w Unii Europejskiej ani w jej krajach związkowych podobnych rozwiązań. Jeśli autorzy nawiązują do analogii to są to rozwiązania dotyczące klimatu, odpadów, powietrza, energetyki.
5) Wody podziemne mają znaczenie strategiczne – (nie kluczowe!) dla lokalnej społeczności i podmiotów gospodarczych z niej korzystających - prosimy o dokonanie tej zmiany w treści dokumentu. Szacuje się, że w 2030 roku Polska będzie miała 40% niedobór wód podziemnych, pogłębiający się z roku na rok.
6) Propozycje wykorzystania terenów chronionych złóż bateriami fotowoltaicznymi, wiatrakami o żywotności +/_ 15 lat, prowadzi nas w kierunku następnego problemu – zmagazynowania niemożliwych do utylizacji plastikowych, wielkogabarytowych odpadów.
7) W niniejszym projekcie postawiono za cel maksymalne ułatwienie potencjalnym inwestorom wydobycia kopalin i ich przetwarzania, maksymalne ułatwienie formalności administracyjnych, marginalizując zdrowie ludności, dewastując środowisko, niszcząc podstawy gospodarki (media, logistykę). Kilkuletnie wydobycie pozostawi region w opłakanym stanie.

Stowarzyszenie nie jest przeciwnikiem nowych inwestycji, popiera rozwój przedsiębiorczości, nie wyklucza także możliwości rozwoju przemysłu wydobywczego. Jednakże każda nowa inwestycja, w szczególności przemysł wydobywczy nie może zakłócać zrównoważonego rozwoju w naszych gminach, ma służyć lokalnej społeczności, nie może powodować ryzyka wystąpienia szkód w środowisku, stwarzać zagrożenia dla życia i zdrowia mieszkańców.

Budowa nowoczesnej, przyjaznej środowisku oraz odpowiedzialnej społecznie kopalni cynku i ołowiu nie jest możliwa, przy zastosowaniu projektowanych metod górniczych gwarantujących spółce lub przyszłemu inwestorowi uzyskanie zysków z wydobycia kopaliny. Wydobycie i przetwarzanie rud Zn-Pb przez kilka-kilkanaście lat pozostawi nieodwracalne szkody w środowisku, obiektach i powierzchni ziemi, zmieni na wiele pokoleń kierunki rozwoju regionu.

Musimy realizować zasady Zrównoważonego rozwoju rozumianego jako *rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie.*

Po raz kolejny grupą, jaka najbardziej skorzysta na zmianach, są przedsiębiorcy górniczy, których plany eksploatacji od wielu lat wzbudzają silny opór społeczny. Autorzy zmian próbują uciszyć głosy, drastycznie ograniczając władztwo planistyczne samorządu gminnego poprzez uniemożliwienie działań organom Gminy oraz wyeliminowanie konsultacji społecznych z procesu wyznaczania ochrony złóż kopalin.

K/o:
Wojewoda Śląski

Marszałek Województwa Śląskiego
Starosta Powiatowy Zawiercie
Starosta Powiatowy Będzina
Starosta Powiatowy Myszkowa
Miasto na Prawach Powiatu Dąbrowa Górnicza
Prezydent Miasta Zawiercie
Prezydent Miasta Myszków
Prezydent Miasta Koziegłowy
Burmistrz Gminy Łazy
Burmistrz Gminy Ogrodzieniec
Burmistrz Gminy Poręba
Burmistrz Gminy Siewierz
Związek Gmin Jurajskich
Nie dla kopalni cynku i ołowiu na Jurze
Prezesów / Dyrektorów Przedsiębiorstw
Posłów z Komisji Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
Parlamentarzystów z okręgu sosnowieckiego

Dane kontaktowe:
Stowarzyszenie Nie dla kopalni Cynku i Ołowiu
42-400 Zawiercie Ul. Zaparkowa 23
e-mail: Stowarzyszenie@niedlakopalni.org
strona: www.niedlakopalni.org

Z poważaniem

MARIUSZ GOLENIA
Prezes Zarządu
Stowarzyszenia
„NIE DLA KOPALNI CYNKU I OŁOWIU"